

ТЪРКУЛАНКО

Превод от руски: Ран Босилек, 1956

chitanka.info

Един баща имал шест сина и една дъщеря.

Тръгнали синовете да орат в полето и рекли на сестра си:

— Не забравяй, сестро, да ни донесеш обед на нивата!

Сестра им ги попитала:

— На коя нива ще орете?

Братята отговорили:

— Ще теглим бразда от колибката до мястото, дето ще орем. Ти тръгни по тая бразда и ще ни намериш.

Стигнали братята на нивата. Теглили дълбока бразда от колибката до нивата и почнали да орат.

В близката гора живеел змей. Той засипал браздата, която прокарали братята, и изорал друга, що водела направо в неговия дворец. Като дошла на обед девойката, тръгнала по тая бразда. Стигнала до двореца, влязла в двора. Змейт я хванал и не я пуснал вече.

Вечерта синовете се върнали в къщи и рекли на майка си:

— Цял ден орахме на нивата, а ти не ни прати никакво ядене!

— Как да не ви пратих? — отвърнала майката. — Нали Аленка ви донесе! Като не се върна, помислих, че ще си дойде с вас тая вечер. Навярно се е загубила из гората.

— Чудна работа! — завайкали се братята. — Да вървим още сега да я намерим!

Върнали се и шестимата братя на нивата, тръгнали по браздата и стигнали до двореца на змея. Гледат — сестра им там. Щом ги зърнала, тя извикала:

— Братчета мои мили, къде ще ви дяна, като се върне змейт? Той ще ви погуби!

Още не издумала и змейт долетял.

— Ф-ф-ф! — зафучал. — Мирише ми на човеци! Хей, вие там, дребосъчета, ще се биете ли, или ще се предавате?

— Ще се бием — викнали братята.

— Да вървим на желязната арена.

Отишли на желязната арена.

— Да почваме! — изфучал змейт и така силно заудрял братята, че те до един се повалили. Ни живи, ни мъртви ги вдигнал змейт и ги хвърлил в дълбока тъмница.

Чакали, чакали бащата и майката да си дойдат синовете и дъщерята, но те не се върнали, нито някаква вест изпратили.

Като се минало доста време, майката отишла един ден да пере на реката. Както перяла, гледа — грахово зърно се търкаля по пътя. Тя взела зърното и го изяла. И родила седми син. Кръстили го Търкуланко.

Раснал, пораснал тоя син. Избуял едър и силен за чудо и приказ.

Веднаж бащата и синът копаели кладенец. Стигнали до огромен камък.

Бащата се затичал да намери помагачи, та по-лесно да изкъртят камъка.

Докато бащата дирел силни селяни да помагат, синът сам изкъртил големия камък.

Дошли помагачите, погледнали, смаяли се. Такава сила не били виждали.

Изплашили се те, че момъкът е толкова силен и решили да го убият. А той сграбчил камъка, метнал го нагоре и пак го хванал с ръце. Като видели това, всички помагачи се разбягали.

Заловили се пак бащата и синът за работа. Копали, копали, изкопали грамаден къс желязо. Дигнал го Търкулан на рамо, занесъл го в къщи.

Един ден Търкулан попитал майка си:

— Имал ли съм, майко, братя и сестри?

— Имал си, сине, как да не си имал! — отвърнала майката. — Шест братя и една сестричка, но изчезнаха. Никой ги не знае живи ли са, или са пропаднали някъде!

Майка му разказала всичко, каквото знаела за сестрата и братята.

Като изслушал разказа, момъкът извикал:

— Ще тръгна да ги диря!

И бащата, и майката почнали да го размислят:

— Не тръгвай, синко! Шестима отидоха, не се върнаха. А ти самичък тръгваш. Сигурно ще пропаднеш!

— Не, ще отида! Как ще оставя неподирени моите родни братя и сестричка!

Той нарамил желязото, що изкопал в кладенеца, отишел при ковача и му рекъл:

— Изкови ми меч, но колкото може по-голям!

Ковачът изковал толкова голям меч, че едвам го изнесли от ковачницата. Взел Търкулан меча, развъртял го, запратил го към небето и рекъл на баща си:

— Аз лягам да спя, а ти ме събуди, когато след дванайсет деня мечът долети обратно към земята!

И той легнал. На тринадесетия ден долетял, зафучал отвисоко мечът. Бащата разбудил сина. Той скочил, подложил пестник. Щом се ударил о ръката му, мечът се разчупил на две. Синът викнал тогава:

— С такъв меч не мога тръгна да диря моите братя и моята сестра — ще трябва друг да се изкове.

Пак занесъл меча на ковача.

— На — рекъл, — изкови го наново, та да отговаря на моята сила.

Ковачът изковал по-голям меч. Хвърлил Търкулан и тоя меч нагоре и пак легнал да спи дванадесет деня. На тринадесетия ден долетял назад мечът и толкова силно забучал, та чак земята се разтърсила. Разбудили Търкулан. Той подложил пестник, мечът се ударил о него и само малко се подгънал.

— Виж, с такъв меч мога да търся братята и сестра си — рекъл момъкът. — Печи, майко, хляб, приготви сухари! Тръгвам!

Опекла майката хляб. Приготвила сухари.

Взел Търкулан меча, напълнил торба със сухари, простил се и тръгнал.

Тръгнал по същата отдавнашна бразда, която едвам личала. Вървял, вървял — навлязъл в гората. Стигнал двореца на змея. Влязъл вътре. Нямало змея. Само Аленка била в къщи.

— Здравей, хубава девойко! — поздравил я момъкът.

— Здравей, добър юнак! Защо си дошел тука? Като долети змеят, ще те погуби.

— Може и да не ме погуби! А ти коя си?

— Бях едничка дъщеря на баща и майка, но змеят ме пороби. Моите шестима братя се опитаха да ме освободят, ала не успяха.

— Къде са те?

— Змеят ги хвърли в тъмница и не зная живи ли са, мъртви ли са.

— Аз ще те освободя, хубава девойко — рекъл Търкулан.

— Мъчно ще стане. Шестима не можаха, а ти сам!

— Нищо! — отговорил Търкулан.

Седнал той до прозореца и зачакал змея.

Змеят скоро долетял. Влязъл в двореца, завъртял нос и рекъл:

— Хм-хм-хм, мирише ми на човек!

— Как да не ти мирише, когато аз съм тука! — отговорил Търкулан.

— За какво си дошел, никакво човече? Ще се биеш ли, или ще се предадеш?

— То се знае, ще се бия — отговорил Търкулан.

— Добре, да идем на желязната арена!

— Да идем.

Отишли. Змеят викнал:

— Почвай!

— Не — отвърнал Търкулан. — Удряй ти по-напред!

Ударил го змеят. Потънал Търкулан до глезените в желязната арена. Но измъкнал крака, замахнал с меча, ударил змея и го забил до колене в желязната арена. Но тоз миг се измъкнал змеят, ударил Търкулана и го забил до колене. Спочил бързо момъкът, ударил с меча и забил до пояс змея. Трети път ударил. И нанесъл удар смъртоносен. Захъркал змеят и издъхнал.

Момъкът се втурнал в тъмницата. Намерил своите братя, а те едвам дишали. Вдигнал ги той, ободрил ги, па ги повел заедно със сестра си Аленка, като задигнал всичкото злато и сребро от двореца на змея. Повел ги към бащината къща.

Вървели те, вървели, а Търкулан все не им се откривал, че е техен брат. По едно време седнали под един дъб да си починат. Търкулан, уморен от боя със змея, заспал дълбоко. Шестимата братя започнали да се съветват.

— Ще ни се смеят хората — рекъл най-старият брат. — Ние шестима не можахме да надвием змея, а този момък сам го погуби и задигна всичкото му богатство.

— По-добре да се отървем от него — обадил се друг от братята.

Накрая най-малкият брат добавил:

— Сега той спи и нищо не сеца. Да го привържем здраво о дървото. Сам не може се развърза и ще го разкъсат зверове в гората.

Речено — сторено. Вързали го и тръгнали.

А Търкулан спи — нищо не чува. Спал ден, спал два, на третия се пробудил. Погледнал се — завързан. Напънал се и изтръгнал дъба с корените. Задигнал го на гръб и си отишел направо в къщи. Приближил до прозореца и чул, че братята запитват майка си:

— Като изчезнахме ние, ти не си ли имала други деца?

— Как да не съм имала! Син Търкулан имам. Той тръгна да ви дири и да ви избави.

Разбрали братята кого са вързали в гората. Разкаjali се и рекли:

— Лошо постъпихме с брата си. Трябва по-скоро да го отвържем!

Тогава Търкулан се обадил отвънка:

— Аз сам се отвързах, но не искам да остана при вас, щом така постъпихте с мене. Ще тръгна да си диря щастието по белия свят.

Той свалил дъба от гръба си, препасал меча през рамо и тръгнал по света.

Вървял, вървял — гледа отгук планина и оттам планина, а помежду им човек. Опрял ръце и крака о планините и ги разклаща.

Поздравил го Търкулан:

— Здравей!

— Здравей!

— Какво правиш, юначе?

— Път отварям.

— А къде отиваш?

— Щастие да диря.

— И аз съм като тебе. А как те казват?

— Горолом. А тебе?

— Търкулан. Хайде да вървим заедно!

— Да вървим!

Тръгнали. Вървели, вървели — стигнали вековна дъбрава. Гледат — човек сред гората скубе с ръце грамадни дъбове.

— Здравей!

— Здравейте!

— Какво правиш, юначе?

— Скубя дъбовете, та да се минава по-лесно.

— А къде отиваш?

— Да си диря щастието.

— И ние за щастие сме тръгнали. А как те казват?

— Скубидъб. А вас?

— Търкулан и Горолом. Хайде да вървим заедно!

— Да вървим!

Тръгнали тримата. Вървели, вървели — гледат човек с грамадни мустаци стои до една река и удря с единия си мустак водата. При всеки удар водата се разделя, та може да се върви свободно по дъното на реката.

Викнали му троицата:

— Здравей!

— Здравейте!

— Какво правиш, юначе?

— Спирам водата, да премина реката.

— А къде отиваш?

— Да диря щастие по света.

— И ние сме тръгнали да си дирим щастieto. А как те казват?

— Мустакан. А вие?

— Търкулан, Горолом и Скубидъб. Хайде да вървим заедно!

— Да вървим!

Тръгнали. Леко път вървели. Изпречи ли се планина — Гороломчо я отмествал. Стигнат ли вековна дъбрава, Скубидъбчо път проправял, Мустакан пък на реките водата разделял.

Вървели, вървели — стигнали гъста гора. Сред гората къщурка. Влезли в къщурката — никого няма. Търкулан рекъл:

— Тук ще пренощуваме.

Пренощували в къщурката. На другия ден Търкулан казал на другарите си:

— Днес ти, Гороломе, ще останеш в къщи да приготвиш обед, а ние тримата ще отидем на лов.

Тръгнали тримата. Горолом останал в къщи. Като сготвил, легнал да си почине. Изведнъж някой почукал на вратата.

— Отвори.

Горолом извикал от леглото:

— Не си кой знай какъв господар, отвори си сам!

Вратата се отворила и пак някой извикал:

— Прехвърли ме през прага!

— Не си кой знай какъв господар, прескочи го сам!

Влязло мъничко старче, а брадата му три пъти по-дълга от него. То хванало Горолом за косата и го закачило на един гвоздей на стената.

Старчето изяло всичко, каквото било приготвено, и си излязло.

Горолом се въртял, дърпал — най-после изскубнал кичур коси, откопчил се от гвоздеа и почнал отново да приготвя обед за другарите си.

Върнали се ловците, попитали го:

— Защо закъсня с обеда?

— Бях задрямал малко.

Обядвали и легнали да спят. Станали на другия ден и Търкулан рекъл:

— Сега пък ти, Скубидъбе, ще останеш да готвиш, а ние ще отидем на лов.

Тръгнали те, а Скубидъб сготвил и варено, и печено, па легнал да си почине. Чува, някой чука на вратата:

— Отвори!

— Не си кой знай какъв господар, отвори си сам!

— Прехвърли ме през прага!

— Не си кой знай какъв господар, прехвърли се сам!

Влязло малко старче, а брадата му три пъти по-дълга от него. То хванало Скубидъб за косата и го закачило на гвоздеа на стената. Старчето пак изяло всичко, що било приготвено за обед, и си излязло.

Скубидъб се дърпал, дърпал — най-после се откачил от гвоздеа и почнал да готви отново. Върнали се другарите му. Попитали го:

— Защо си закъснял с обеда?

— Задрямал бях мъничко.

А Горолом си мълчи. Досетил се как стои работата.

На третия ден останал Мустакан. И с него се случило същото.

Тогавя Търкулан се ядосал и рекъл:

— Ленивци сте вие и все закъснявате с обеда! Утре вие ще отидете на лов, а аз ще остана да готвя.

На другия ден другарите на Търкулан отишли на лов, а той останал в къщи.

Приготвил и варени, и печени ястия за обед, па легнал да си откъхне. През това време чул, че се чука на вратата:

— Отвори!

— Почакай, ще отворя! — обадил се от леглото Търкулан.

Той станал. Отворил вратата. Гледа — малко старче, а брадата му се влачи по земята.

— Прехвърли ме през прага! — рекло старчето.

Момъкът го прехвърлил, а то все налитало към косата му.

— Какво искаш? — попитал Търкулан.

— Сега ще видиш какво — отговорило старчето и посегнало да хване момъка за косата, но той тоз миг го пипнал здраво за брадата.

— Каквото дири, намери го! — рекъл Търкулан, па взел секирата и повлякъл старчето за брадата. Довел го до един дъб, разцепил дебел клон и притиснал в цепнатината брадата на старчето.

— Щом искаш за косата да ме хванеш, ще поседиш сега тука, докато отново те навестя — добавил момъкът и се прибрал в къщи.

Върнали се другарите му и попитали:

— Пригответи ли обедата?

— Отдавна е готов!

Като се наобядвали, Търкулан им рекъл:

— Елате с мене да ви покажа чудо невиждано!

Отишли при дъба, а там ни старчето, ни дървото: старчето изтръгнало дъба с корените и го отвлякло със себе си. Тогава Търкулан разказал на другарите си какво се случило с него, а и те си признали как старчето ги увисвало за косите.

— Щом е толкова лошо — казал Търкулан, — трябва да го намерим и да го накажем.

А дето старчето мъкнало дъба, следи били останали. По тия следи тръгнали другарите.

Стигнали до дълбока яма, толкова дълбока, че дъното ѝ се не виждало.

Търкулан казал на другарите си:

— Един от нас трябва да се спусне в ямата. Спусни се ти, Гороломе!

— Ще си помисля.

— Хайде ти пък, Скубидъбе!

— И аз ще си помисля.

Не се съгласил и Мустакан.

— Щом е тъй, аз ще се спусна — рекъл Търкулан. — Дайте да уплетем въже от повет!

Уплели въже. Намотал Търкулан края на въжето на ръката си и рекъл:

— Спускайте!

Почнали да спущат. Спускали, спускали, докле Търкулан стъпил на твърда земя. Той отмотал въжето от ръката си и тръгнал да разглежда долната земя. Вървял, вървял — стигнал голям дворец. Влязъл в двореца, а там всичко свети от злато и скъпоценни камъни. Когато пристъпил в покоите, насреща му се затекла невиджана хубавица и извикала изплашено:

— Ах, човече, защо си дошел тука?

— Търся старчето с дългата брада, хубава девойко. Къде мога да го намеря?

Хубавицата отговорила:

— Старчето сега се мъчи да освободи брадата си от цепнатината на дъба. Не ходи при него, ще те убие! Много люде е погубило.

— Няма да ме убие — отвърнал момъкът, — аз му заклеших брадата. А ти какво правиш тука?

— Открадна ме тоя старец и страдам тука в мъка и неволя.

— Аз ще те освободя. Заведи ме при него!

Тя го повела. Момъкът съгледал отдалече стареца. Той бил освободил вече брадата си и седял ядосан върху дъба. Щом съгледал момъка, развикал се:

— Ти защо си дошел? Ще се биеш ли, или ще се предадеш?

— Ще се бия! — отговорил момъкът. Почнали да се бият. Били се, били се, най-последно момъкът замахнал с всички сили с меча и убил стареца. Тогаво събрал заедно с хубавицата всичкото злато и безценни камъни в три чувала и тръгнали към ямата, дето било спуснато въжето. Като стигнали, той извикал:

— Ей, другари, горе ли сте?

— Тука сме!

Той превързал един чувал с въжето и извикал:

— Теглете! Това е за вас!

Изтеглили и спуснали пак въжето. Момъкът превързал друг чувал и извикал:

— И това е за вас!

И третия чувал превързал и пак извикал:

— И това е за вас!

После превързал хубавицата и извикал:

— А това е за мене!

Тримата другари изтеглили хубавицата. Оставало Търкулан да измъкнат. Но те си рекли:

— Защо да го изтегляме? По-добре е и хубавицата за нас да остане. Ще го издигнем на голяма височина и ще го пуснем — той ще падне и ще се убие.

Но Търкулан се досетил какво замислят. Затова превързал голям камък на въжето и извикал:

— Издърпайте сега мене!

Тримата другари издърпали доста високо камъка и изведнъж пуснали въжето. Камъкът полетял надолу и — бух! — паднал на дъното на ямата.

— Сега разбрах какви ми са другарите — рекъл Търкулан и тръгнал по долния свят.

Както обикалял, заваляло дъжд. Ударил град. Момъкът се спрял под един дъб. Изведнъж чул, че на дъба пицят орлета. Покачил се на дъба и покрил гнездото им с клонки. Като преминал дъждът, долетяла орлицата. Тя видяла, че рожбите ѝ са укрити и ги попитала:

— Кой ви укри?

А орлетата отговорили:

— Ако не го изядеш, ще ти кажем.

— Не, няма да го изям.

— Човекът, дете стои под дървото, ни спаси от бурята.

Орлицата прелетяла до момъка и му рекла:

— Кажи, с какво да ти се отплатя, задето избави рожбите ми? Ще ти дам, каквото поискаш. За първи път рожбите ми остават живи, все дъждът ги издавяше.

— Отнеси ме там, отдето съм дошъл — казал момъкът.

— Това не е лесна работа — отвърнала орлицата, — но дадох дума, ще я изпълня. Ще вземем със себе си шест бъчви месо и шест бъчви вода. Като почнем да летим, щом обърна глава надясно, ти ще ми хвърлиш в устата къс месо, а щом се обърна наляво, ще ми дадеш малко вода. Иначе не ще долетя до горе — ще отмалея и ще падна.

Взели шест бъчви месо и шест бъчви вода. Седнал Търкулан върху орлицата и полетели. Щом орлицата обърнала глава надясно, момъкът ѝ хвърлял месо в устата. Щом възвиела глава наляво, давал ѝ малко водица. Когато приближили горната земя, месото се свършило.

Орлицата обърнала глава надясно. Тогава момъкът отрязал къс месо от крака си и го хвърлил в устата на орлицата.

Когато отлетели горе, тя попитала:

— Какво месо ми даде последния път?

Момъкът показал крака си:

— Ето какво месо ти дадох.

Орлицата отлетяла и донесла лековита вода. Щом поляла с тая вода раната, кракът тоз миг оздравял.

Орлицата се върнала при своите орлета, а момъкът тръгнал да дири другарите си.

Той ги намерил лесно. Сварил ги, че се карат. Всеки искал да се ожени за хубавицата, а тя никого не желаела.

Когато пристигнал Търкулан, другарите му се изплашили много. Помислили, че ще ги погуби. Но той им рекъл:

— Лошо постъпихте с мене. Но и родните ми братя не постъпиха по-добре.

И той им простил.

После предложил на хубавицата да се ожени за нея. Тя се съгласила и заживели си доволни и щастливи.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.